

3. Arta de a-i sluji Domnului

Am văzut că participarea noastră activă se realizează și prin anumite gesturi și poziții ale corpului. Aceste mișcări rituale ale noastre de la Sfânta Liturghie nu sunt aleatorii și nici lipsite de sens. Ele sunt răspunsul natural al omului la momentul care se desfășoară (de exemplu, cădem în genunchi în fața manifestării prezenței maiestății divine la Prefacere sau la adorație. Totuși, chiar dacă e gestul cel mai profund, ar părea fals să stăm în genunchi la Gloria sau la Crez). De aceea, ele trebuie să fie armonioase și frumoase. Această slujire a gesturilor noastre am putea-o numi artă. Iar arta cere reguli, cere simetrie, cere proporții, cere estetică, cere cunoaștere. Aceasta ar fi motivația externă. Dar există și o motivație internă, spirituală: fiind un singur trup mistic al lui Cristos când celebrăm, în momentul celebrativ trebuie să transpară unitatea și coeziunea trupului și să acționăm toți ca unul (cf. IGMR 42). Altcumva, trupul este strâmb.

Prezentarea gesturilor

Primul pas înspre o slujire conștientă și frumoasă este cunoașterea gesturilor liturgice și semnificația lor.

1. A sta în picioare, a se ridica

În tratatul său despre rugăciune (16, 1-6), scris între 198 și 200, Tertulian cere să nu rămânem șezuți pentru rugăciune. A sta în picioare e atitudinea prin excelență a celui care se roagă. Biserica primară celebra liturgia în totalitate în picioare, atitudine care făcea trimitere la Înviere, la demnitatea, la solemnitatea victoriei lui Cristos asupra morții (apropos, poziția mâinilor deschise, înălțate, pe care preotul o folosește când spune rugăciunile de la Liturghie, este exact gestul lui Cristos cel înviat). Părinții Bisericii recomandau ca duminica să nu stăm în genunchi, nici să nu postim, deoarece nu se potrivește cu demnitatea Învierii (Conciliul din Niceea – 325 –, Constituțiile celor 12 apostoli – 375 –, Sf. Augustin, Scrisoarea 36, – 397 –, etc.).

Dacă ne întoarcem puțin în istoria poporului ales, la episodul fugii evreilor din Egipt, când, la porunca lui Dumnezeu, au mâncat mielul în picioare, gata de plecare, acest gest al stării în picioare apare ca un fapt activ, nu unul pasiv. Astăzi, mielul nostru pascal este Isus Cristos, și a-l mânca în picioare ar simboliza disponibilitatea noastră imediată de a ieși și de a face voința lui Dumnezeu.

În Biblie, găsim nenumărate mărturii care ne vorbesc despre importanța acestui gest: rugăciunea lui Solomon și a poporului (*IRg* 8); invitația adresată profetului de a asculta în picioare poruncile Domnului (*Ez* 2,1); Isus care citește în picioare în sinagoga din Nazaret (*Lc* 4, 20); viziunea descrisă în Apocalips a celor care stăteau în picioare în fața tronului și în fața Mielului (*Ap* 7, 9-10).

Așadar, a sta în picioare este atitudinea potrivită a orantului - cel care stă în fața lui Dumnezeu ca ființă plină de viață - și reunește o serie de semnificații:

- în picioare, manifestăm respectul și atenția față de o persoană importantă;
- e atitudinea care indică cel mai bine promptitudinea, disponibilitatea, tensiunea înspre împlinirea imediată a unei acțiuni;
- pentru un creștin, a sta în picioare e semnul demnității sale de părtaș la Înviere, de fiu al lui Dumnezeu, de persoană liberă de sclavia păcatului, e simbolul încrederii sale în Dumnezeu.

ARHIEPISCOPIA ROMANO-CATOLICĂ BUCUREȘTI

- e atitudinea proprie a preotului care își exercită ministeriul, în mod special când înalță spre Dumnezeu rugăciunea în numele întregii comunități. Dar e și atitudinea poporului sacerdotal care se unește cu el (Rugați-vă, fraților, pentru ca jertfa MEA și a VOASTRĂ);
- e un gest legat de veghere în așteptarea revenirii Domnului.

2. A sta așezat

Este o atitudine care exprimă înainte de toate receptivitatea și ascultarea. E atitudinea discipolului față de maestru: mulțimea, așezată, îl asculta pe Isus (*Mc 3,32*); Maria din Betania, așezată la picioarele lui Isus, îi asculta cuvântul (*Lc 10, 39*), Isus însuși, șezând în mijlocul învățătorilor legii îi asculta și îi întreba (*Lc 2,46*).

Așadar, atitudinea de a sta așezați favorizează:

- ascultarea pentru reflecție și interiorizare;
- o dispoziție de pace și detensionare;
- poziția cea mai propice pentru concentrare și meditare.

3. A sta în genunchi

Papa Benedict al XVI-lea își amintește că atunci când era copil și intra într-o biserică, își dădea seama imediat dacă era catolică sau protestantă după un gest: dacă vedea oameni îngenuncheați. Acest gest puternic este unul dintre semnele cele mai marcante ale identității noastre catolice.

În Biblie, acest gest este prezent când ni se vorbește despre smerenie, adorație sau pocăință. Daniel se roagă în genunchi în timpul exilului (*Dan 6, 11*); frații lui Iosif, în Egipt, se aruncă în genunchi în fața lui în semn de frică și regret (*Gen 42, 6*); cei 24 de bătrâni din Apocalips se prosternă într-o atitudine de adorație în fața celui ce stă pe tron (*Ap 4, 10*); Petru, cerând cu smerenie intervenția Domnului, se roagă în genunchi înainte de a o învia pe Tabita (*Fap 9, 40*); Paul, mijlocind pentru efeseni, se roagă în genunchi (*Ef 3,14*).

Așadar, actul de a îngenunchea simbolizează:

- credința în prezența lui Dumnezeu, cum ne spune și Psalmul 95, 6: „Veniți să-l adorăm și să ne plecăm [în fața lui] și să îngenunchem înaintea Domnului, creatorul nostru”;
- smerenia, faptul că ne recunoaștem mici și păcătoși;
- venerarea Misterului, adorația, mijlocirea, cererea stăruitoare;
- supunerea, totala disponibilitate de a primi lumină, după cum a procedat cel care a alergat la Isus, și, căzând în genunchi, l-a rugat: „Învățătorule bun, ce trebuie să fac ca să moștenesc viața veșnică?” (*Mc 10, 17*);
- pocăința.

Aplicarea practică la Liturghie

Normele generale ale Liturghierului roman (nr. 43) ne dau indicații practice în acest sens.

1. Stăm în picioare:

- de la începutul cântării de intrare sau în timp ce preotul se îndreaptă spre altar, până la rugăciunea zilei (colecta), inclusiv;
- când se cântă Aleluia care precedă Evanghelia;
- în timp ce se proclamă însăși Evanghelia;
- în timpul Crezului și al rugăciunii credincioșilor;
- imediat ce se face invitația „Rugați-vă, fraților”, înainte de rugăciunea asupra darurilor, până la sfârșitul Liturghiei, exceptând momentele indicate mai jos. [Scurtă aprofundare: la Liturghie, există 3 rugăciuni numite „prezidențiale” și anume rugăciunea zilei (colecta),

ARHIEPISCOPIA ROMANO-CATOLICĂ BUCUREȘTI

rugăciunea asupra darurilor și rugăciunea după Împărtășanie. În vechea rânduială, exista îndemnul „Oremus” (să ne rugăm) înaintea fiecărei dintre aceste 3 rugăciuni, ca lumea să știe când să se ridice în picioare și să participe în mod convenit. În noua rânduială a Liturghiei, acest îndemn scurt, „Să ne rugăm” nu mai există decât înaintea rugăciunii zilei și rugăciunii de după Împărtășanie; înaintea rugăciunii asupra darurilor, acest îndemn vine într-o formă amplificată: „Rugați-vă fraților...”]

2. Stăm așezați:

- în timpul lecturilor ce preced Evanghelia și în timpul psalmului responsorial;
- în timpul omiliei și în timp ce se pregătesc darurile pentru Ofertoriu;
- dacă se observă acest obicei, în timpul tăcerii sfinte de după Împărtășanie.

3. Stăm în genunchi:

- la prefacere, preferabil de la terminarea aclamației „Sanctus” până la sfârșitul Rugăciunii euharistice, adică „prin Cristos, cu Cristos și în Cristos”.

Concluzie:

Papa Benedict al XVI-lea, la numărul 35 din Exortația apostolică *Sacramentum Caritatis*, ne vorbește despre liturgie ca legătură profundă între frumusețe și sacru: „Liturgia, ca de altfel toată Revelația, are o legătură intrinsecă cu frumusețea: e *veritatis splendor*... Acest atribut nu este simplu estetism exterior, ci modalitate prin care adevărul iubirii lui Dumnezeu în Cristos ne atinge, ne fascinează și ne răpește, făcându-ne să ieșim din noi înșine...”

„Riturile să strălucească printr-o nobilă simplitate”, ne spune SC 34, adică să fie frumoase și strălucitoare, vorbindu-ne în acest fel despre însuși modul de a fi al lui Dumnezeu, simplu, și în același timp, maiestos.

Angajare și reflecție:

- Sunt conștient că trebuie să contribui și eu la frumusețea și la armonia riturilor Liturghiei prin gesturile mele?

- Pentru aceasta, știu care sunt gesturile convenite la diferitele momente ale Liturghiei?